

BÁNYAI TAMÁS

Utolsó esély

z előtérben posztoló rendőrrel szeretne volna megértetni, mit akar, de már az elején elakadt.

– Entschuldigen bitte... – kezdte, ám a folytatás elmaradt. Egy szó sem jött a nyelvére.

A rendőr egykedvűen ült magasított székén, bamba arckifejezéssel bámult rá.

Ettől se várhatok segítséget, gondolta bosszankodva. Már azon volt, hogy visszafordul, amikor mentő ötlet jutott eszébe.

– Ungarische – nyögte ki reménykedve.

Akár a falhoz beszélt volna.

Turay elkeseredetten nyugtázta: ezzel se jut sokra.

A rendőr azonban bólintott, mintha eljutott volna tudatáig, mit is akarnak tőle. Magasba lendítette karját, és egy folyosó felé bökkve mondta:

– Zwei und zwanzig.

Most ő vághatott bárgyú képet, mert a rendőr nyomatékosabban megismételte.

– Zwei und zwanzig.

– Danke schön – motyogta zavartan, s elindult a jelzett irányba.

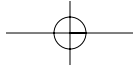
A huszonkettes számmal ellátott helyiség előtt megállt. Vett egy mély lélegzetet, és kopogtatott az ajtón. Néhány másodpercig habozott, aztán lenyomta a kilincset.

Az ablaktalan váróteremben öten ültek az oldalfalak mentén elhelyezett padokon. Két fiatal pár meg egy idősebb férfi. Egyszerre néztek fel a belépőre, s Turaynak úgy tűnt, csalódást lát várakozásteli arcukon, mintha másvalaki jövetelére számítottak volna. Nem tudta eldönteni, köszönjön-e, vagy sem, végül vállat vont, és odalépett a szemközti ajtóhoz. Az előbbinél valamivel határozottabban kopogtatott.

Odabentről hangot hallott, s noha nem értette, mit mondanak, belépett az irodába.

Az ajtóval átellenben, szinte az egész falat betöltő duplaszárnyas ablakon napfény szűrődött be, a világos helyiség bizalmat ébresztett benne.

Jobb oldalt mennyezetig érő tolóajtós szekrénysor takarta a falat. A másik fal előtt két íróasztal volt elhelyezve, mögöttük egy-egy férfi ült. Az idősebbik szürke öltönyben, keményített gallérú fehér ingben, bordó nyakkendőjével úgy hatott, mintha egy előkelő fogadásról tévedt volna ide. Az ajtó nyílására felkapta fejét, rideg pillantással mérte végig a belépőt. A másik férfi fiatalabbnak látszott, noha erősen kopaszodott, és ráncolta homlokát. Ennek ellenére társánál közvetlenebbnek tűnt. Turay ösztönösen fordult feléje.

Otthon is gyűlölt hivatalokba járni. Sohasem tudta megütni azt a hangot, amelyik jóindulatot vagy együttérzést vált ki az ügyintézőkből. Volt már határozott és követelőző, jóval ritkábban ugyan mint alázatos, félszegen kérő, de egyik sem bizonyult hatékonynak. Valahányszor belépett egy irodába, kiszolgáltatott helyzetben érezte magát, és sohasem tudott szabadulni attól a gondolattól, hogy helyzetével visszaélnék.

Úgy érezte, minden hivatalban alulmarad.

És most még ez a rohadt német nyelv is! Hogy mondják németül: disszidálni akarok?

A fiatalabb, kissé elhízott férfi, kigombolt nyakú kockás inget viselt, szembetűnően vastag orra volt, alatta sűrű, szürkülő bajusszal. Jámbor és jó kedélyű osztrák bürger benyomását keltette. Hátradőlt a széken, egyenesen Turayra nézett, aki most egy parányi mosolyt vélt felfedezni szája szögletében.

– Magyar? – kérdezte a férfi magyarul, minden érezhető akcentus nélkül.

Honnan tudja? Lerí rólam?

Hirtelenjében csak bólintani tudott. Aztán eszébe ötlött, a rendőr szólhatott fel a kapuból.

A kockásinges tudomásul vette az igenlést, és átszólt kollégájához németül. A másik férfi leengedte a kezében szorongatott papírlapot, felnézett. Turaynak úgy tetszett, a férfi keresztülnéz rajta, vagy alkalmasint a falat szemléli a válla fölött, holott a jólöltözött úriember őt nézte végig tetőtől talpig. Németül szólalt meg, és Turay csak gyanította, hogy hozzá beszél.

– Üljön le! – mondta a másik magyarul.

Turay az íróasztala elé helyezett széken akart helyet foglalni. A kockásinges azonban erőlyesen ráripakodott:

– A másik székre!

A rendreutasító hang feldühítette, de még így is, amint leült a másik székre, fejét a magyarul beszélő felé fordította.

Az öltönyös úriember ismét mondott valamit, amiből egy kukkot sem értett. Várta a fordítást, a magyarázatot. Ehelyett újabb kioktatásban részesült.

– Grubner úr magához beszél, fiatalember!

Lüktetni kezdett az agya, keze ökölbe szorult. Sértőnek találta, hogy illemre oktatják. Úgy volt vele – s ezt ennek a két embernek is meg kellett volna érteni –, minek bámuljon olyasvalakinek a képébe, akinek egy szavát sem érti. Kelletlenül az idősebb férfi felé fordult. Hallgatta szavait, miközben uralkodott magán, hogy még véletlenül se tekintsen a magyar hang irányába.

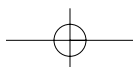
Amint a mogorva férfi elhallgatott, megszólalt a másik.

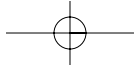
– Nem a véletlen hozta magát ide. Gondolom, menedékjogot akar kérni.

– Igen – felelte a hallgató Grubner úrnak.

– Üldözték magát odaát?

Persze. Üldöztek egészen a határig. Vadászebek voltak a sarkamban, mesterlövészek vettek célba, és igen, a nyomomban voltak a kopók, az egyik már a vállamat is majdnem megragadta, amikor átcsúsztam a határon.

Hülye!

Vagy arra gondolsz, zaklattak-e? Hogy felforgatták a lakásomat, kutattak elrejtett fegyverek, ágy alá dugott röpiratok után? Szüleim panellakásának parányi félszobájában? Hát nem. Anyám talán még le is lőtt volna ijedtében, ha fegyvert talál nálam.

Vagy arra célszól, volt-e valami balhém, amiért...

Szemei előtt megjelent az üzem falára aggatott felirat:

*Dolgozni csak pontosan, szépen,
Abogy a csillag megy az égen,
Úgy érdemes.*

Amikor kezébe került egy József Attila-kötet, s a töredékekben elolvasta az öt soros verset, kikelt magából. Miért hagyják le az első két sort? Egy versciklusból lehet idézni sorokat vagy versszakokat, de egy ötsoros versből miért kell leahagyni az első két, ugyancsak rövid verssort? Nincs hely a táblán? Vagy mert egészen más értelmet ad a vers?

*Ne légy szeles,
Bár munkádon más keres,
Dolgozni csak pontosan, szépen...*

Véleményét jogosnak érzett felháborodással hangoztatta fűnek, fának. A kollegák nem olvastak József Attilát, a kollegák többsége egyáltalán nem olvasott, de a teljes vers nagyon tetszett nekik. Milyen igaz!, mondogatták, és összekacsintottak, mintha a Szabad Európa rádióból hallottak volna egy előlük eddig eltitkolt érdekes beszámolót. Nem számított rá, meg is lepődött, amikor beidézték az üzemi párttitkárhoz. A párttitkár fenyegetően csak annyit mondott, fogja be a száját, mert amiket hangoztat az egyszerűen uszításnak minősül, s ha így folytatja tovább, annak súlyos következményei lehetnek.

Befogta a száját, az ügynek nem is lett folytatása. Lehet, hogy 1952-ben elvitte volna az ÁVH, de akkor, amikor a párttitkár maga elé citálta, 1971-et írtak a naptárban.

– Azt nem mondhatom, hogy üldöztek, de...

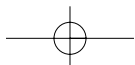
Elakadt.

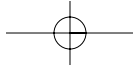
Grubner úr megint mondott valamit. Hangja száraz volt, érzelemmentes, mint ha az asztalra ejtett papírlapról olvasna fel egy érdektelen szöveget.

A kockásinges fordított.

– Mondja csak el részletesen. Bennünket minden érdekel. Nem üldözték, persze, nem mindenkit üldöznek odaát, de azért csak volt valamiféle represszióban része. Nem gyakorolhatta szabadon a vallását, vagy valami ilyesmi. Na, mondja csak bátran!

A kockásinges felé sandított, s a szeme sarkából igyekezett kilesni, milyen arcot vág a hang tulajdonosa.

A férfi kedélyesnek tűnt, sőt túl kedélyesnek. Mintha szórakoztatná a vallató szerepe, s mintha eleve kételyeket támasztana az iránt, amit majd hallani fog.

– Nem mehettem egyetemre – mondta Turay Grubner úrnak, aki olyan figyelemmel hallgatta, mintha értené a magyar szavakat. – A vállalat megtagadta a hozzájárulást.

Most, hogy ezt kimondta, bizonyossá vált előtte, ennek is lehetett valami köze a József Attila-vershez. Meg ahhoz a másik esethez is. A párttitkár meg az igazgató kerek percc kijelentették, nem javasolják, mert az esti egyetemet végzőknek tanulmányi szabadságot kell adni, márpedig a vállalatnak nincs pénze kedvezményeket nyújtani annak, aki... Próbálja meg vállalati hozzájárulás nélkül. Meg is tette, ám az egyetemen közölték vele, ha nincs vállalati jóváhagyás, kérje felvételt nappali tagozatra. Megfogadta a tanácsot, jelentkezett is felvételre, mindamellett, hogy fogalma sem volt, miből fogja majd eltartani magát, ha nappal jár egyetemre. Emiatt azonban nem kellett sokáig aggódnia. Reményei már akkor megcsapantak, amikor megkérdezték tőle: tagja-e a KISZ-nek? A megnyúlt ábrázatokból kiszűrte, nemleges válasza rossz ajánlólevél. Hiába tanult éjt nappá téve, hiába készült a felvételre, ami érzése szerint jól sikerült, mégsem vették fel. Helyhiányra hivatkozva.

Egyenesen Grubner úr szemébe nézett.

Legalább látjuk egymást, szemtől szembe, gondolta.

Kétszer utasították el az útlevelekérelmemet, pedig azt, bármilyen hihetetlen, a vállalat is támogatta. Úgy vélték talán, disszidáljak, ha akarok, kevesebb gondjuk lesz velem. Valaki mégis megtagadta az útlevelet. Valaki, aki ugyanúgy ült egy íróasztal mögött, mint most ez az osztrák zsarú. Valaki, akinek fogalma sem volt arról, ki fia borja vagyok. Szélhámos-e vagy becsületes? Seftelni akarok, vagy csak megnézni a bécsi Burgot; a Grábenen akarok szájtátva báméskodni, vagy a bécsi múzeumokat akarom végigjárni? Kimondta: nem. És csak a magasságos ég tudja, milyen indítékok alapján.

Ha ez az osztrák jóember jelenti ki: nem (azt ne! azt még véletlenül se!), legalább elmondhatom, hogy közvetlen közletről látott, de kirúgott innen, mert ellen-szenves vagyok neki, rút a pofázmányom, nincs bizalma hozzám.

Érdekes, hogy az ötnapos IBUSZ-kirándulást senki sem ellenezte. Igaz, útlevelet most sem adtak, csak egy cetlit, amin a nevem szerepelt: Turay József, s ami igazolta, hogy... Mit igazolt? Hogy én is a busz tartozéka vagyok? Teljesen mind-egy, átengedtek a határon.

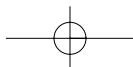
Mi történik, ha Grubner úr is nemet mond? Visszatoloncolnak Magyarországra?

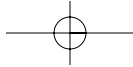
A gondolattól hideg cikázott végig a hátán.

– Iratai vannak? – hallotta a háta mögül.

Észre sem vette, hogy a kockásinges időközben felállt az íróasztalától, és a háta mögé került.

Válasz helyett kihúzta zsebéből azt a papírlapot, amit útlevél helyett adtak neki, ha bármi adódik, azzal igazolja magát bécsi tartózkodása alatt. Csoportos útle-

véllel jönnek, mondta a túravezető, az az útleveél nálam van, maguknak ez is elegendő. Azt azért még hozzátette: ha lehet, ne kerüljön senki bajba, ne kelljen ezt a papírt senkinek sem felmutatni.

A kisméretű papírlapot Grubner úr asztalára helyezte.

– Ez minden? – hallotta ismét a háta mögül. – Ezzel akarja igazolni magát? Honnan tudjuk, hogy nem rablógyilkos?

Egész teste megfeszült, de uralkodott magán, hogy ne forduljon hátra. Grubner úrhoz intézte magyarázatát.

– Sem a személyi igazolványomat, sem a katonakönyvem nem mertem elhozni magammal. A magyar törvények szerint tilos, és nem akartam kockáztatni.

– Mit nem akart kockáztatni?

– Ha megtalálják nálam a határon, visszafordítanak.

– Katonakönyv. Ezek szerint volt katona. Hol szolgált?

– Kaposváron.

– Milyen alakulatnál?

– Harckocsizóknál.

– Rendfokozata?

– Honvéd, azaz közlegény.

Rövid kérdések egész sorozata következett. Hol lakott? Hol dolgozott? Mikor született? Milyen szervezetnek tagja? Anyja neve? Járt-e már Ausztriában? Egyáltalán külföldön, s ha igen, hol? És mikor?

Alig adta meg egy-egy kérdésre a választ, már zúdult is rá a következő.

A kockásinges tömören és gyorsan fordított, és Turaynak az volt az érzése, nem is fordítja le minden válaszát. Grubner úr pedig jegyzetelt, akár egy szorgalmas titkárnő.

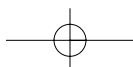
– Büntetve volt?

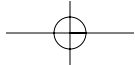
Majdnem kicsúszott a száján, hogy igen. Holott nem. A fegyelmi eljárás nem igazán büntetés, ámbár ő annak fogta fel. Fizetése huszonöt százalékának megvonása elég kíméletlen szankció annak, akit amúgy sem vet fel a pénz. Csak azért, mert felpofozta a szakszervezeti bizalmat, ráadásul nem volt hajlandó bocsánatot kérni. De miért is kellett volna?

A gyári zuhanyozóban hónapok óta nem volt melegvíz. Nyáron még ez úgyahogy elment, de télen ki a fene akar jéghideg víz alá állni, hogy lemossa testéről az izzadságot, a koszt meg az olajfoltokat. Mindenki zúgolódott, ő egyedül szóvá is tette. A szakszervezeti bizalminak, mivel annak a meghunyászkodó baromnak lett volna kötelessége a dolgozók érdekeit védeni.

„Öreg épület, túl költséges és bonyolult kicserélni a kazánt. Új csövek is kellenének, falakat kell bontani, szóval nem megy. Most. De tervbe van véve.” És adig? Fagyjon beléjük a lélek a zuhanyrózsa alatt? A szakszervezeti bizalmi vállalat vont. „Otthon is lehet tisztálkodni.” Ez volt a válasza.

Aznap éppen randevúja lett volna a műszak után. Álljon a lány elé munkaruhában, holtkoszosan, vagy az öltözőben vegye fel utcai ruháját átizzadt, olajtól, gipszirtól ragadó testére?

A szakszervezeti bizalminak kiemelt pozíciója volt, öltönyben járt a munkahelyére, neki még a kezét sem kellett leöblíteni semmittevése végeztével.

Elég volt ránézni, hogy elboruljon az agya. Lekevert néhány pofont annak a szarházinak. Nem is tudta, mit cselekszik, ettől függetlenül később sem volt hajlandó megbánást tanúsítani. A vállalatnál nem rúgták ki, de fegyelmi nélkül nem úszta meg.

- Nem voltam büntetve semmiért.
- Családja van?
- Csak a szüleim. Nőtlen vagyok.

Pedig Jutkával már a házasság napját is kitűzték. De a rohadt fegyelmi miatt csúnyán összevesztek. A vállalat korábban lakástámogatást ígért, aminek Jutka szerint – s ebben igaza lehetett – lóttak. „Nehogy már olyasvalakit segítsenek lakáshoz, aki agyonveri az egyik munkatársát. Te mást sem tudsz, csak hóbörögni mindenért, ahelyett, hogy befognád a szádat, és uralkodnál a lapát mancsaidon is. Előbb-utóbb a rendőrségen fogsz kikötni, vagy a börtönben. Nehogy azt hidd, hogy én majd beszélőre fogok járni hozzád a síttrre.”

Akkor sem türtőztette magát, lekevert a lánynak egy pofont. Nem is lett semmi a házasságból.

- Mihez akar kezdeni a szabad világban? – csengett fülébe az újabb kérdés. Mihez?

Ha erre olyan egyszerű lenne a válasz! Hiszen még azt sem tudom, *hol* ebben a nagy szabad világban. Maradhatok-e itt Ausztriában, vagy tovább kell mennem valahova, s ha igen, hova? Vagy azt képzelik, hogy odahaza beszereztem egy bedekkert, amelyben lépésről lépésre le van írva, mi a teendőm, és hogyan fogjak hozzá? Ilyen bedekker, ilyen disszidens tájékoztató nem létezik. Azt tudom, hogy Fellner Guszti két évvel ezelőtt lépett le, ma Amerikában él, és van lakása meg egy hatalmas autója. De hogyan jutott oda, és hogyan szerezte javait, arról fogalmam sincs.

Dolgozni szeretnék. Vinni valamire. Jelentkezni akarok majd egy egyetemre. Vagy kinevetnek, ha azt mondom, tanulni akarok? Mert kérdezhetnék, milyen nyelven? Magyarul?

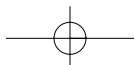
– Legelőször is dolgozni szeretnék valahol – mondta, s közben erősen bízott benne, hogy válasza nemcsak az igazságnak megfelelő, de olyan is, amit ez a két úr hallani akar.

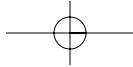
– Reméljük is, hogy nem adja bűnözésre a fejét. Mert bűnözőkből nekünk is több van a kelleténél.

Grubner urat figyelte. Az előbb mondott valamit németül, nyilván tőle származik ez a megjegyzés. Úgy látszott, Grubner úr epedve várja a választ, mert tekintete egy pillanatra sem kalandozott el másfelé. Akkor fordult csak más irányba, amikor jegyzetelt valamit. De most Turayt nézte sötét, komor szemével.

Ő meg hallgatott.

A kockásinges váratlanul ott termett előtte. Félretolta a Grubner úr íróasztalának sarkára helyezett dossziékat, s feltelepedett a megüresedett helyre. Lábai a legőbön lógtak, két tenyerével megtámaszkodott az asztallap szélében.

Rosszallásra számított Grubner úr részéről. Mégiscsak ő látszott itt a főnöknek, nem veheti jó néven, hogy valaki csak úgy félresöpör mindent az asztalán, és odatehénkedik az orra elé. Ennyit egyetlen beosztott sem engedhet meg magának. Grubner úr meglepő módon mégis elvigyorodott rosszallás helyett. Megint mondott valamit németül, amitől a kockásinges nevetni kezdett.

Lehet, hogy nem is Grubner úr itt főnök?

– Na, majd meglátjuk – mondta a kockásinges, hintáztatva felsőtestét az asztalon. – Egyelőre találunk magának helyet a lágerben. El fog telni néhány nap, mire mindent megtudunk magáról.

Honnan?

Ezek Magyarországról akarnak véleményt kérni rólam? Ennyire nem lehetnek hülyék! Mégis, mit gondolnak, milyen véleményt adnak egy disszidensről? Kiváló és megbízható munkaerő volt, jól jár vele az, aki majd alkalmazza, mert ügyes és szorgalmas, felvételét bárhová javasoljuk. Törvénytisztelő, a Magyar Népköztársaság megbecsült díszpolgára, csak a legjobbakat mondhatjuk róla.

Ezt nem gondolhatják komolyan!

– Csomagjai vannak?

– Egy bőröndöm meg egy sportszatyrom.

– Itt vannak magánál?

– Nincsenek. Nem tudtam, hogy... A panzióban hagytam mindenemet.

A kockásinges a karórájára pillantott.

– Két órára legyen itt a csomagjaival együtt.

A panzióba visszatérve felcsengette Arató urat. Az élete delén túljutott, sovány és gyomorhajosnak tetsző tulajdonos kidugta fejét a lakosztályából, és csak azután lépett ki a folyosóra, hogy felismerte látogatóját. Behúzta maga mögött az ajtót.

– Ugye, hogy minden simán ment? Megmondtam én neked, fiam!

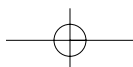
Akár simán ment, akár nem, másként képzelte el. Abban a reményben fizette ki öt napra előre a panziót, hogy ezen idő alatt kiismeri magát a városban, esetleg munkát is talál valahol, ha szerencséje van. Indulni készült, amikor Arató úr nyitott be hozzá. Az bejelentkezéshez szükséges iratait kérte. A panziótulajdonos arca groteszk vigyorba torzult az útlevelet helyettesítő papírcetli láttán.

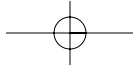
– Tudom ám, hogy miben sántikálsz! De nem úgy megy az, fiam. Ez a papír, még ha érne is valamit, lejárt. Itt nem húzhatod meg magad legális dokumentumok nélkül. Jelentkezned kell a rendőrségen, ott majd eligazítanak.

Első gondolata az volt, nemet mond, de rögtön belátta, hogy ez esetben Arató úr azonnal kirúgja, a cuccait is viheti magával, és járhatja a várost, mint a málhás számár, bőrönddel a kezében, sportszatyorral a vállán.

Hanem a láger!

Három nappal korábban, amikor a turistabusz utasaival együtt betódult egy kirchengassei magyar butikba, félrevonta az egyik eladót, hogy puhatolózzék. A lágert kell elkerülni mindenáron, mondta a kiszolgáló. Az egy szörnyű hely. Költözz be néhány napra egy panzióba, a többi majd kialakul. És megadta az utca túloldalán levő Arató-panzió címét. Arató úr jó ember, biztos fog segíteni.

Nesze neked segítség!

– Na, és mit mondtak? – érdeklődött a panziós.

– Két órára kell visszamennem a cuccaimmal együtt.

– Nagyszerű! – lelkesedett Arató úr. – Tudják azok, mit kell tenni. Ne félj semmitől, fiam. Kivisznek a lágerbe, ahol majd elrendezik a jövődet. Hidd el, fiam, nem olyan borzasztó hely az a láger. Majd meglátod.

– Akkor talán...

– Akkor mi? – kérdezte Arató úr, s Turay most sürgetést érzett ki a hangjából. Erőt vett magán.

– A szobát öt éjszakára vettem ki. Amiből így végül is csak egy lett.

– Hát, igen, ez igaz.

– Az öt éjszakát előre fizettem ki.

– Persze, persze. Ez így szokás.

– Ezt én is tudom. Csakhogy én egy éjszakát töltöttem itt.

– Igen.

– Akkor, gondolom, a másik négy éjszakára kifizetett pénz visszajár.

– Visszajárna, az tény. Mégsem adhatom vissza.

Turaynak elakadt a lélegzete. Szemei tágra kerekedtek a megdöbbenéstől.

Mi az, hogy nem megy? Csak nem akarja lenyelni a pénzét ez a vén majom?

Miután a szállást előre kifizette, alig maradt pár száz schillingje. Meddig elég az? És mire?

Álljon meg a menet! Semmiért még a szabad világban sem szoktak fizetni!

– Miért nem? – kérdezte emeltebb hangon.

– Azt a pénzt már elkönyveltem. Komplikált dolog, de... – Arató úr elharapta a szót.

A folyosó végén kinyílt egy ajtó, idősebb pár lépett ki az egyik szobából. A panziós látható zavarba jött. Biccentett a rossz időben távozó vendégei felé, majd egy gyors mozdulattal hátranyúlva betolta maga mögött lakosztályának ajtaját. Aztán megragadta Turay karját, s húzta befelé.

Alig kerültek beljebb, nyomban becsukta az ajtót.

– Csak annyiért fizetek, amennyi...

– Nem kell hangoskodni. Ez nem tartozik senki másra – intette le sietősen Arató úr. – A dolog nem olyan egyszerű. De nem fogom becsapni, higgye el!

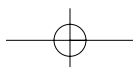
Nocsak! Hova lett a fiam? Hova lett a tegezés? Vagy amikor pénzről van szó, megszűnik a bizalmaskodás?

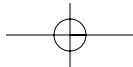
Turay nyelt egy nagyot, keze ökölbe szorult.

Ne prédikálj! A pénzt add vissza, vagy kiverem belőled. Nem zsebelsz be eleget ebből a kócerájából? Az én pénzemre ne fájjon a fogad!

Érezte, hogy előnti a forróság, és fejébe szalad a vér. Már azon volt, hogy megragadja a vénember grabancát, s ha a pénzt nem is, de a lelket kirázza belőle.

– Nyugalom! – hallotta Arató úr hangját egyidőben saját benső hangjával, amely ugyancsak nyugalomra intette.

Vigyázz, mit teszel!, igyekezett csillapítani magát. Kell neked, hogy letartóztasnak tettelegesség miatt? Hogy osztrák fogdából toloncoljanak magyar börtönbe?

– Meg fogja kapni a pénzét – folytatta a panziós. – Nem tőlem, de meg fogja kapni. Amikor először kiengedik a lágerből, jöjjön vissza hozzám. Adok egy számlát, amit a Caritas fillérre pontosan kifizet magának. Egy groschen károsodás sem fogja érni. Sőt, többről adom majd a számlát, mint amennyit valójában kifizetett nekem.

A józan ész már nem segített. Turay ökölbe szorított keze ütésre lendült.

Arató úrnak még arra sem volt ideje, hogy védekezzen maga elé emelje karját. Az ütés az állán érte. Fájdalmas megrökönyödés ült ki arcára, szája szóra nyílt, de mielőtt még bármit is mondhatott volna, újabb ökölcsapás sújtotta. Ezúttal az orrán. Az orrlukából vércsepp buggyant elő. A harmadik üteg ismét az állán csattant. Arató úr két lépést tántorgott, majd leroskadt a padlóra.

Turay csak most döbrent rá, mit is cselekedett. Úrrá lett rajta a pánik.

Sietve megfordult, kapott a kilincs után, épphogy ki nem rántotta keretéből az ajtót.

Szaladt a panziószobába. Összekapta a kezeügyébe eső dolgait, és begyömöszölte a sportszatyrába. Felkapta bőröndjét meg a sportszatyrot, és két perc múlva már kint volt az utcán.

A Mariahilfer strasse sarkán megállt, s a szemközi templom láttán kísértést érzett, hogy átmenjen a túloldalra. Lelépett a járdáról, de nyomban meg is gondolta magát. Mi dolga lenne a templomban? Most már az isten sem segít.

Egy darabig tanácstalanul álldogált a sarkon, végül csak rászánta magát, hogy szembenézzen a sorsával. Mégis, mint aki időt és lehetőséget akar adni arra, hogy valami akaratán kívüli történjék vele, lassú léptekkel haladt az Europa Platz felé.

Nem kis idő múlva azon kapta magát, hogy ott áll megint Grubner úr íróasztala előtt.

Az osztrák gondterhelt ábrázattal tekintett fel rá.

– A többieket elvitték a lágerba – szólalt meg hosszas hallgatást követően, magyarul. – Erről már lekészt, de ez nem is baj. Magát úgysem küldenénk oda.

Turayt váratlanul érték a Grubner úr szájából elhangzott magyar szavak. A meglepetéstől szóhoz sem tudott jutni. Mire valamit kipréselt volna a száján, Grubner úr folytatta.

– Alig egy órája kaptam egy telefonhívást, aminek alapján átadhatnám magát a bűnügyi rendőrségnek, sőt egyenesen visszatoloncolhatnám Magyarországra. Azt hiszem, ennek a következményeit nem szükséges ecsetelnem.

Turaynak még egy bólintáshoz sem volt lelkierije.

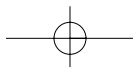
– Eszeveszett dolog volt, amit művelt. Mégsem tételezem fel magáról, hogy bűnöző. Éppen ezért adok még egy esélyt.

Csúfot akarsz üzni belőlem? Miféle esélyt?

Turay a fogait összeszorítva hallgatott. Grubner úr rövid szünetet tartott.

– Van pénze? – kérdezte végül.

– Van még valamennyi – nyögte Turay kínkeservesen.

– Akkor vegyen magának egy vonatjegyet Németországba. A határon laza az ellenőrzés. Osztrák részről, azt hiszem semmi. Csak a németek fogják elkérni a papírjait, de az már német területen lesz. Ha nem csinál ott is valami örülséget, tőlük nem kell félnie. Nem adják ki magát a magyaroknak. – S mint egy eltökélt határozatot, hozzáfűzte: – Ide se küldik vissza. Na, menjen! És igyekezzen mielőbb átjutni a határon.

Szédelegve támo­ly­gott ki a rendőrség épületéből. Mint egy holdkóros araszolt át a téren a Westbahnhofra.

Passauig váltotta meg a jegyét. Annyi pénze még maradt, hogy kérjen magának egy korsó sört a pályaudvari büfében. Az első korty után megbánta. Inkább egy szendvicset kellett volna venni. Keserűen legyintett. A sör is enyhíti éhségét.

A vonat késő délután indult, és jócskán beesteledett, mire a határhoz ért. A kerekek monoton zakatolásától leragadtak a szemei, elnyomta az álmom. Arra ébredt, hogy rázzák a vállát.

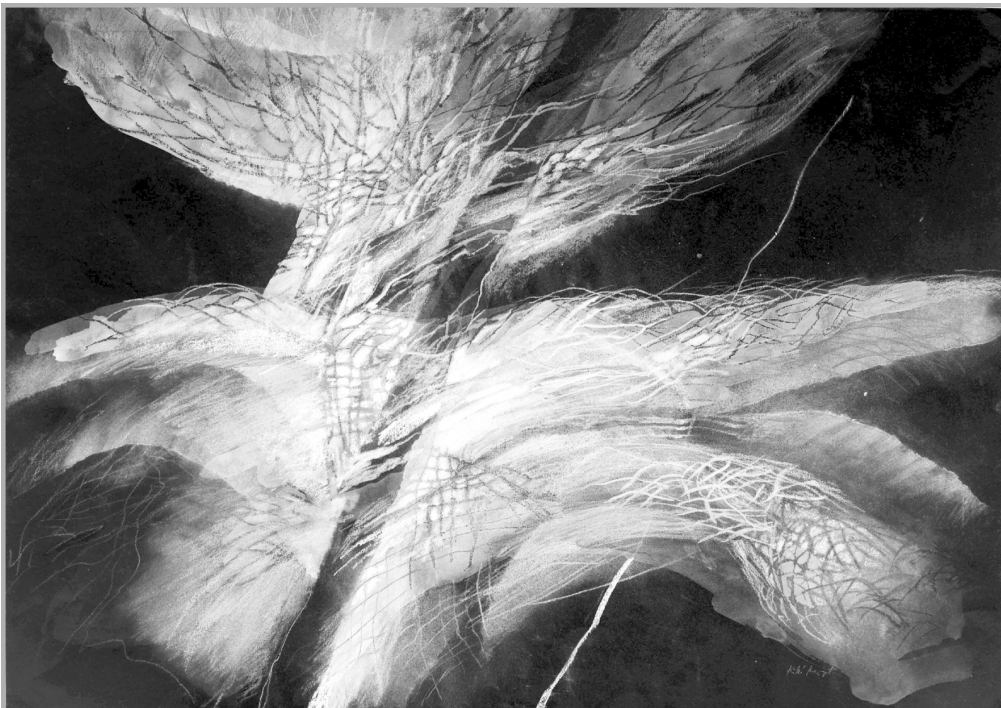
– Passport, bitte!

Felriadva, a határőr egyenruhájától megijedt. Aztán észbekapott, és előhalászta az útlevelet helyettesítő papírcetlit.

És végre, a kellő pillanatban észébe jutott a megfelelő kifejezés.

– Ungarische Flüchtling – mondta reménykedve.

A német határőr szótlannul bólintott, és egy kézmozdulattal jelezte: kövesse őt.

Recseg-ropog